

Peter B. Andersen

lektor ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet

Jakob Erkmen

stud. mag. ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier på Københavns Universitet

Peter Gundelach

professor emeritus ved Sociologisk Institut på Københavns Universitet

Religiøsitet blandt folkekirkemedlemmer

Omkring ¾ af hele den danske befolkning er medlemmer af folkekirken. Det gør folkekirken til den suveræn største forening i Danmark, men der er stor forskel i trosforestillinger blandt medlemmerne. Det viser Den Danske Værdiundersøgelse, hvis resultater kom i bogen "Usikker modernitet – danskernes værdier fra 1981-2017" i foråret 2019.

I kapitlet om religion, der er på side 231-264 i den bog, har vi som noget nyt analyseret danskernes religiøsitet på basis af klynger af mennesker, som er identificeret på baggrund af deres religion. Disse klynger adskiller sig ikke alene religiøst, men også i deres værdier og socioøkonomiske kendetegn. Denne artikel præsenterer de religiøse klynger, men i modsætning til i bogkapitlet, fokuserer vi her kun på folkekirkens medlemmer, og vi

dette fund i forhold til en paulinsk og luthersk tankegang om frelse ved tro.

6 former for religiøsitet/ ikke-religiøsitet blandt folke- kirkemedlemmer

Spørgeskemaundersøgelsen Den Danske Værdiundersøgelse er blevet gennemført hvert niende år siden 1981, sidst i 2017. I undersøgelsen fra 2017 har vi fundet seks former for religiøsitet eller måske snarere ikke-religiøsitet

ikke skelner mellem Gud som en personlig Gud eller som en åndelig kraft. 29 % af befolkningen har et mere åbent gudsbegreb, hvor der er plads til Gud som en åndelig kraft, og mange af dem ser muligheden for videre liv som reinkarnation, vi kalder dem "alternativt gudstroende". Der er 11 % "spirituelle", der tror på en åndelig kraft, men ikke på Gud, og hverken tror på Helvede eller Paradiset. 11 % er "a-religiøse". De afviser langt de fleste religiøse forestillinger, men dog ikke gudsbegrebet stærkere, end at de ikke har en personlig eller en upersonlig kraftforestilling. Til slut er der 28 % "ir-religiøse", som ikke bekender sig til religiøse forestillinger og er afvisende over for gudsbegrebet i enhver forstand. Sammenfattende er der altså blandt folkekirkemedlemmerne 21 %, som tror på en personlig Gud på en eller anden måde, 40 % der tror på Gud, men ikke en personlig Gud, og 39 % som ikke er religiøse.

Analyserne viser, at mange af folkekirkens medlemmer ikke tror på ret meget, så det er ikke altid folks religiøse tro, der begrundes deres medlemskab af folkekirken, men derimod andre forhold.

gennemgår ikke undersøgelsens statistiske baggrund. Analyserne viser, at mange af folkekirkens medlemmer ikke tror på ret meget, så det er ikke altid folks religiøse tro, der begrundes deres medlemskab af folkekirken, men derimod andre forhold. Sociologisk set er det næppe overraskende, at der er mange andre grunde til at være medlem af et trossamfund end lige præcis troen, fx nationalt fællesskab, men derfor er det alligevel værd at betone

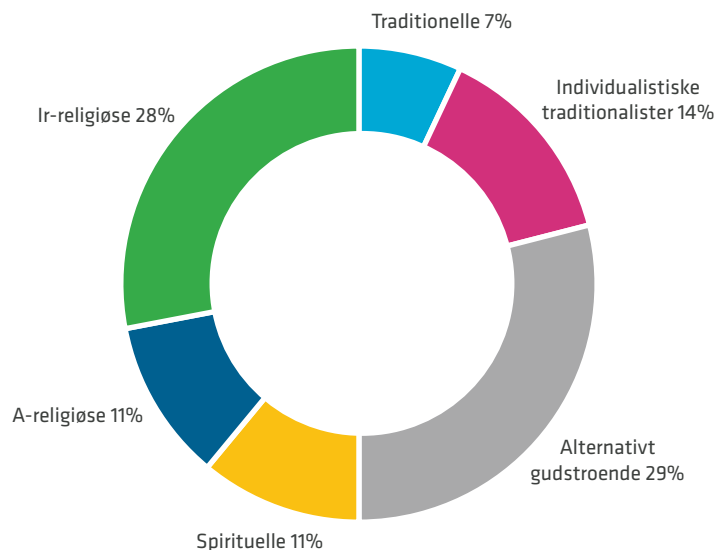
(Ud over disse seks klynger er der et antal meget små grupper, som ikke vil blive inddraget her). 7 % af folkekirkens medlemmer tilhører klyngen af "traditionelle". De bekender sig til et traditionelt sæt af kristne forestillinger, herunder troen på en personlig Gud og muligheden for straf eller belønning efter døden. Der er 14 % "individualistiske traditionalister" som i et spørgsmål svarer, at de tror på Gud, men i et andet spørgsmål svarer, at de

Klynger og kirkegang

Tabellen over kirkegangen i de forskellige klynger viser, at mere end halvdel af de traditionelle går i kirke mindst en gang om måneden. De er helt klart de hyppigste kirkegængere. Herefter kommer de "individualistisk gudstroende" og de "alternativt guds-

Folkekirkemedlemmernes religiøsitet 2017

(Tal fra Den Danske Værdiundersøgelse 2017)

troende”, hvor det i hver af grupperne er omkring en tiendedel af individerne, der kommer i kirken hver måned. For de tre sidste grupper, de ”spirituelle”, de ”a-religiøse” og de ”ir-religiøse” er det meget få, der går i kirke hver måned.

Bortset fra de ”traditionelle” kommer flertallet sjældent i kirke, selvom det varierer fra lige under halvdelen til omkring en tredjedel af dem, der går i kirke en enkelt gang om året. Nogle af dem gør det måske, når de er på ferie og har tid til rådighed, men mange af dem har formodentligt tænkt på spørgsmålet om kirkegang med julegudstjenesten i baghovedet, og den kan ses som en tradition (eller måske en nyopfundet tradition) i forhold til de forskellige familier.

Tabellen viser alt i alt, at omkring halvdelen af medlemmerne af folkekirken kommer i kirke en gang om året eller mere, men der er altså en anden halvdel, der næsten aldrig kommer i kirken. Disse medlemmer udgør en udfordring for kirken, men vi ved

ikke, om de benytter andre tilbud i kirken end netop gudstjenester. For selvom værdiundersøgelsen har et bredt formuleret spørgsmål om kirkegang, vil de fleste adspurgte formodentlig tænke, at det har noget med en gudstjeneste at gøre, og hvor kommer så natgudstjeneste, babysalmesang, foredrag, kirkekoncerter og sociale arrangementer ind? Nogen af dem, der har fortalt, at de praktisk talt aldrig kommer i kirken, vil muligvis benytte dele af disse aktiviteter, men hvor mange og især hvordan viser undersøgelsen ikke.

Generelt kan vi se, at folkekirken har godt fat i de ”traditionelle” og delvis i de ”individualistiske” og ”alternative” gudstroende. Alle tre klynger af medlemmer har en hel del hyppige kirkegængere. Men det er måske særligt interessant, at man finder et betydeligt antal personer i klyngerne med de ikke-religiøse, der er medlemmer af folkekirken, uanset de ikke er troende og meget sjældent kommer til gudstjeneste.

Klynger og præferencer

Klyngerne kan karakteriseres ved andre faktorer end kirkegangen. Der er forskelle i klyngernes socioøkonomiske kendetegn, deres værdier og deres kulturelle præferencer. Det vil føre for vidt at gennemgå dette i detaljer, men det kan kort nævnes, at de ”individualistiske traditionelle” er den klynge, hvor medlemmerne er ældst, og at de traditionelle i særlig grad adskiller sig fra de øvrige klynger ved at være mindre accepterende over for homoseksualitet. Anden forskning har dokumenteret, at de mest traditionelt religiøse klynger er kendetegnet ved finkulturelle præferencer (Steen Marquard Rasmussen 2014). Klyngernes forskellige profiler i forhold til faktorer, der ikke direkte har med tro at gøre, har inspireret tyske religionsforskere (jf. Ahrens og Wegner 2013) til at anlægge en slags markedstankegang i forhold til kirken. På baggrund af viden om klyngernes karakteristika, kan man arbejde mere målrettet i forhold til at få specifikke dele af medlemmerne til at engagere sig i kirkens liv. ■

Øvrig litteratur

Frederiksen, Morten (red.): Usikker modernitet – danskernes værdier fra 1981 til 2017. Hans Reitzels Forlag 2019

Ahrens, P-A & G. Wegner: „Lebensstile-Sozialstrukturen-kirchliche Angebote“, Stuttgart, Kohlhammer 2013
Rasmussen, S. M.: ”Folkekirken for alle subkulturer”, s. 51-76 i Iversen, H. R. og Nielsen, M. V. (red.): Tal om kirken: Undersøgelser af folkekirken aktivitets- og deltagerstatistik. Det Teologiske Fakultet, København. 2014

Kirkegang i klynger af religiøsitet inden for folkekirken medlemmer

	Traditionelle	Individualistisk traditionelle	Alternativt gudstroende	Spirituelle	A-religiøse	Ir-religiøse	Alle
Mindst én gang om måneden	51%	13%	8%	3%	1%	1%	9%
Til højtider	21%	34%	41%	23%	21%	12%	26%
Ca. en gang om året	8%	17%	16%	20%	17%	9%	14%
Aldrig eller næsten aldrig	19%	37%	36%	53%	60%	78%	51%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%